

అది డిశంబర్ నెల రెండవ వారం. చలి ఎముకలు కొరికేస్తోంది. దట్టంగా పొగమంచు ఆవరించి వుంది. రాత్రి పుమారు రెండున్నర గంటలయింది. ఆ మంచువలదామ్మపొడవునా అమర్చబడ ఫడ్ లెటు తమ సహజకాంతిని కోల్పోయి వెలవెలపోతున్నాయి. వరుసమీద నాలుగు డంపర్లు బారోపేరియానుండి మట్టిని డామ్

మీద డామ్ చేయడానికి వస్తున్నాయి, డామ్ చేసినవి వరుసగా తిరిగిపోతున్నాయి. నిశ్శబ్దంగా, నిశీధంగా ఉండవలసిన ఆ సమయంలో ఆ ప్రదేశమంతా యంత్రాల రజగుణధ్వనులతోనూ - ఫడ్ లెటు కాంతి పుంజాలతోనూ సందడిగా - పట్టపగల్గా వుంది దూరాన్నించి సమీపిస్తున్న డంపర్లు

తెలుగు కొరివిదెయ్యాలు రొదచేసికొంటూ
దాడికి వస్తున్నాయన్నట్లున్నాయి.

బలిమెలా కొండ ప్రదేశం. ఇది
ఒరిస్సా రాష్ట్రంలో కోరాపుటి జిల్లాలో -
ఆంధ్రసరిహద్దు ప్రాంతంలో వుంది.
ఏజన్సీ ప్రదేశం, ఎత్తు సుమారునాలుగు
వేల అడుగులు వుంటుంది. విశాఖపట్నం
జిల్లాలో ఎగువశీలేరు ప్రాజెక్టుకి పదిమైళ్ళ
మారంలో ఉన్న ఈ ప్రదేశంలో శీలేరు
నదికి-ఆంధ్ర-ఒరిస్సారాష్ట్రాలవారు ఉమ్మ
డిగా డామ్ నిర్మిస్తున్నారు. రమణీయ
మైన ప్రకృతి. చుట్టూ వృక్షాలతో నిండిన
ఎత్తయిన కొండలు. రాత్రులు డామ్
వణగుణధ్వనికి దూరంగా - నదితీరాన్న
కూర్చుంటే గలగలమంటూ ప్రవహించే
నది-ఆవలితీరంలో చెట్లమీదనుండి రక
రకాల పక్షుల కిలకిలారావములు పగ
లంతా కప్పించి - రాత్రి చలిమంట దరి
కూర్చుని వేణు వూదుకుంటూ పాటలు
పాడుకునే ఆ ప్రదేశపు ఆదిమజాతి
ప్రజలు. (షీళ్ళని "పరజాలు" అని
అంటారు.) సూర్యోదయ మవడంతో
మంచు కరుగుతూంటే పశ్చాత్తాప
- పరితప్తమయి ఔన్నత్యాన్నం
దించిన హృదయంలా - నిర్మలంగా కని
పించే పర్వతశిఖరాలు. ఒహో వ్రాయా
లంటే చాలఉండి- చూడొచ్చిందే. ఇంతకీ
అసలువిషయంలోకి వదాం. ఆ సమయం
లో, ఆ విషరీతమైనచలిలో బ్రిటిష్ కాలం
నాటి మిలిటరీకోటు వేసికన్నా వణికిస్తూ
న్న చలిలో మూడవషిషు అంకెరాత్రిపది
గంటలనుండి ఉదయం ఆరుగంటలవరకూ

నన్నమాట. కట్ ఆఫ్ ట్రైంచ్ లోపని ఇన
స్పెక్టు చేద్దామని బయలుదేరాను. దారిలో
ఓ చలిమంటదగర ఇద్దరు మనుష్యులు
కాచుకోవడంచూసి వాళ్ళను సమీపించేను.
అందులో ఒకడు 'చినబాసి' నా రాకను
గమనించి లేచి నిలబడి నమస్కారం
చేశాడు. "ఏం! చినబాసి! బిరియాభాషలో
అడిగాను.

"ఏం చేయమంటారుసార్! నాలాంటి
ముసలివాడు ఈ చలిలో ఏం చేయగలడు
సార్. మీరుపెద్దవారు. కోటు అవీఉన్నై.
మాలాంటివాళ్ళకు ఎలావుంటాయి సార్?
ఇప్పుడెవచ్చాను సార్. దంపర్ కి సిగ్నల్
ఇవ్వడానికి అక్కడ కారుణ్యం వున్నాడు
సార్!" ఆ మాటలుచెప్తూన్న చినబాసిని
పరీక్షించాను. వయస్సు 55వుంటుంది,
అంతలావూగాక -సన్నంగాకమధ్య స్తంగా
ఉండేదేహం, సకంపొయిన కండలు-
వయసులో ఉన్నపుడు మంచిదృఢకాయు
డని ఋజువు చేస్తున్నాయి. బట్టతల,
తెలగాపండిన ముసాలు, లోతుకుప్పొయి
విషాదాన్ని స్ఫురించేకళ్ళు, రాటుదేరిన
ముక్కు. గంభీరంగా ఉంటాడు. మాట
తీరు - అనేక విషయాల్లో అతని అభిప్ర
యాలూచిందే స్కూసారం వున్నవాడిలా
కనిపిస్తాడు. ఎందుకోఅతనిగూర్చి పూరి
గా తెలిసికోవాలనిపించింది "ఏం బనబాసి
ఈ ముసలి వయసులో కూడా పనిచేస్తు
న్నావు? నీకు కొడుకులు లేరా?" అని
అడిగాను

ఆమాట వినడంతోనే అతని ముఖం
మీద విషాదభాయలు మబ్బుల్లా కమ్మడం

ఆ మంటల వెలుగులో చూడగలిగాను. విషాదంగా అతనోనవ్వు నవ్వాడు. అతను నవ్వి నవ్వుడు ఎప్పుడూ భారాకి లీ నమలటం వల గారెక్కిన వళ్ళు మాలాగే ఇతను కూడా తననిజస్వరూపాన్ని పోగొట్టుకుని మనుగడ సాగిస్తున్నాడని చెప్పినట్లున్నై. ఆ నవ్వులో నిర్లిప్తత-నైరాశ్యం, వేదాంతం, విషాదం కనుపిస్తున్నాయి. ఏం చెప్పను సార్; అదంతా ఓపెద్దగాధ. చెప్పాలంటే చాలసమయం తీసుకుంటుంది.

ఫర్వాలేదు చెప్పు. ఈ రోజు ఆ తేవనేం లేదు. దంపర్లు ఓటివస్తునై అరగంటకి.

“అయితే కూర్చోండి సార్; నిర్లొనే మాట్లాడుతున్నారు, ఉండండి. ఆఫీసులోకి వెళ్ళి స్టూలు తెస్తాను” అంటూ నిష్క్రమించాడు. శరీరమనే ఈ యంత్రానికి హీట్ నవ్వుచేద్దామని ఓ సిగరెట్ ముట్టించాను. ఈ లోగాబనబాసి స్టూలు తెచ్చాడు. దానిమీద చతికిలబడ్డాను.

అతను బిరియా భాషలో మొదలు పెట్టాడు. “మాది పూరిజిలాలో “గోప్” అనే చిన్న ఊరు. మానాన్నగారు అక్కడే పేరు మోసిన రైతు. స్వతహాగా సారవంతమైన భూమి అవటం వలన యితేనేమి మా కృషి వలన యితేనేమి ప్రతియేటా పంట సమృద్ధిగా పండేది. మాయిల్లు ఎప్పుడూ కలకలాడుతూండేది. మానాన్నకునేనొక్కడినే మగసంతానం. తోడబుట్టిన ఇద్దరి అక్కలకి మా జిలాలోనే మరొక రైతుకుటుంబానికిచ్చి సంబంధం చేశారు. వాళ్ళు కూడా బాగా కలవాళ్ళే. నాకు పదహారు ఏళ్ళప్పుడనుకుంటా - నాన్న ఆరోగ్యం

క్షీణించి మంచానపడ్డాడు. డాక్టర్లు ‘క్షయ’ వ్యాధి అని నిర్ణయించారు. మా నాన్న మంచమెక్కడంతో మాకుటుంబ పరిస్థితి చుక్కానిలేని నాపలా అయింది. సరిగా చూడడానికి ఎవరూ లేకపోవడంతో వ్యవసాయం బాగా దెబ్బతింది. అంతకుముందు ఎంతో నష్టతగా ఉంటూండే కవులు దాట్లు కూడా మోసగించి పంట కాజేసేవారు. మా అమ్మకు-నాకూ ప్రవాహానికి ఎదురీదుతున్నట్టుగా ఉండేది. మా నాన్న ఆ వ్యాధితో రెండేళ్లు హోరా - హోరి పోరాడ మరణించడంతో మా పరిస్థితి నశ్చేటో చిలువడ నావలో ప్రయాణిస్తున్నట్టుగా ఉంది. అలాంటి సమయంలో దేవుడు పంపిన మాతలాగ మా నాన్నగారి అంత్యక్రియలకి వచ్చిన ఆయన బాల్య స్నేహితుడు మాకు ఆసరాగా నిలిచాడు. అప్పటికే మా ఆర్థిక వ్యవస్థ బాగా పతనమయింది. అప్పులు తీర్చగా మాకు పదికరాలు మాత్రం మిగిలింది. అదిచాలు నాకు - అమ్మకీ సుఖంగా కాలం గడచిపోతానికి. అప్పటికి పదవతరగతి చదువుతున్న నేను ఇక చదువుకి స్వస్తిచెప్పి వ్యవసాయంలో ప్రవేశించా. దాదా (మా నాన్న స్నేహితుడు) అడపా-తడపాపచ్చి మాకు సలహాలిస్తూ-సహాయం చేస్తూ- నా కాళ్ళ మీద నేను నిలబడేట్లు చేయడమేగాక తనతమ్ముడి కూతురునిచ్చి నన్నో ఇంటి వాడ్ని చేశాడు. నా కృషితో-మా జీవితాల్లో తిరిగి ఆనందజ్యోతులు వెలగనారంభించేయి. మా జీవితాలు ఏ ఆటూపాటూ లేక ప్రశాంతంగా సాగిపోతున్న సమయంలో మా అమ్మ మమ్మల్ని దుఃఖ

సాగరంలో ముంచి శాశ్వతంగా కన్ను
 మూసింది. నాకు ఇరవై ఆరేళ్ళు వచ్చే
 సరికి నేను ఇదరి కొడుకుల తండ్రి
 నయాను. పెద్దవాడు అంతా వాడి తాత
 పోలికే. వాడే నా ఆరవ ప్రాణం. కాని
 విధి చాల క్రూరమైనది. పదవయేట
 వాడు కలరావ్యాధికి గురై మరణించాడు.
 ఇక నాకు మిగిలిందలా నా చిన్నకొడుకు
 'అధీర్' మాత్రమే. చదువులో ఎప్పుడూ
 మొదటివాడుగా - చురుగా వుండేవాడు.
 ఎప్పుడూ ఏదో మాట్లాడుతూ - నవ్వుతూ -
 నవ్విస్తూ - తూలుతూ చలాకిగా ఉండే
 వాడు ఇంటరు ప్యాసయి మా వృత్తికి
 అనుగుణంగా వ్యవసాయంలో పట్టా
 పుచ్చుకున్నాడు. మా పల్లెలో వ్యవసాయ
 రంగాన్ని అధునాతనంగా పురోగింపచేసి,
 అధికోత్పత్తిలో ప్రగతిని సాధిస్తాననే
 వాడు. రకరకాల మేలురకపు విత్తులు
 తెచ్చి వాటిమీద ఏజేవో పరిశోధనలుచేసి,
 రసాయనిక ఎరువులు వాడి పంపింగు
 సెట్టూ మొదలయినవి ఎన్నో చేసేవాడు.
 వాడి ఆశయం చాలావరకు సిద్ధించింది
 కూడ. తిరిగి విధి మమ్మల్ని శపించింది.
 వాణ్ణిచూసి గర్విస్తూన్న నా గర్వాన్ని
 భంగపరచడానికా అన్నట్లు విధి వక్రిం
 చింది. ఎప్పుడూ కలకలాడుతూ నలుగు
 రికి ఆనందం పంచిపెట్టే తనూ ఆనం
 దించే నా బాబు ముఖాన్న ఆ నవ్వు-
 ఆ ప్రపులత మాయమయింది. చాలాని రి
 ప్రంగ, మందకొడిగా - మంద
 మతిగా - ఓ విధమైన పిచ్చి వాని
 దోరణిలో పడ్డాడు. ఈ హఠాత్పరి
 ణామం నన్నుచాల కల్లోల పరిచింది.

'నవల వెయిట్'

“మీ నవల బావుంది కాని వెయిట్
 లేదండి” ఎడిటర్ అన్నాడు.
 భలేవాడివయ్యా కేజీకి వందగ్రా
 ములు తక్కువగావుంది. ముందే
 వెయిట్ చూపించాను అన్నాడు
 రచయిత.

—మూషార్ జీ.

నాకేంతోచేదికాదు. బాల్యంలో విధి నన్నా
 విధంగా హింసించింది. వృద్ధాప్యంలో
 అయినా ప్రళాంతంగా రోజులు గడిపే
 అదృష్టం లేకుండా పోయింది. ఓ సారి
 ఉదయాన్ని ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయిన నా
 బాబు మరితరిగి రాలేదు. చుట్టుప్రక్కల
 పల్లెలు - బస్తీలు అన్నీగాలింపాను. కాని
 ఫలితం ఊన్యం. ఈ విధంగా నువ్వూరు
 40రోజులు గడచినాయి. వాడుకపించని
 కొద్దిరోజులకే వాళ్ళమ్మ బెంగతో మంచాన
 పడింది. అసలే హృద్రోగం మనిషి
 ఈ మానసిక వ్యధలతో కుమిలి కుమిలి
 కృశించి నన్నిలోకంలో ఒంటరిగా ఈ
 కష్టాలన్నీ అనుభవించమని యెరగావదలి
 కనుపించని తనచిన్న కొడుకుని తుది
 సారిగా తలచుకొని ఏనాడో తనకు శాశ్వ
 తంగా దూరమయిన పెద్దకొడుకుని చేరు
 కుంది ఆ రోజునుండి నేను ఏమి చేసే
 వాడినో నాకే తెలియదు. ఎప్పుడో బుద్ధిపుడితే
 ఏదోతినిఎక్కడో పడుకునేవాణ్ణి. అలాంటి
 సమయంలో నా యీ జీవిత నాటకరంగం
 లో ఒకక్రొత్తమెలిక ప్రారంభమయింది.

ఈ జీవితంలో ఇంకా మనః కేశం అనుభ
 వింపాల్సివుంది గాబోలు. ఓ నాడు హఠా
 త్తుగా నా కొడుకు అధీర్ ని వాళ్ళ స్నేహి
 తులు తిరుగుతూండగా చూసేరుట. తీసి
 కొచ్చి నాకప్పగించేరు. నా అధీర్ వచ్చా
 డన్న ఆనందం నాలోలేదు. ఆ ఆనందం
 అధీరేనాకు కలనివ్వలేదు. ఎప్పుడూ, వాడి
 గదిలో తలుపులు మూసుకుని ఏదో ఆలో
 చించేవాడు. ఎవ్వరితోనూ మాట్లాడేవాడు
 కాదు. భోజనంతీసికెళ్ళి చెయ్యమని బ్రతి
 మాలితే విసిరి గిరాటువేసి అందులోవిషం
 కలిపి నన్నుచంపడానికి ప్రయత్నిస్తున్నా
 వనేవాడు. అలాంటి మాటలు ఏ తండ్రి
 హృదయానికి రంపప్రకోతలా ఉండవు?
 ఎప్పుడో వెళ్ళి హోటల్లో భోంచేసేవాడు.
 ఇంటిలో నా చేతులమీద ఆఖరికి మంచి
 నీళ్ళయినా త్రాగేవాడుకాదు. నెలకిరెండు
 మూడుసార్లు చేతికిఅందిన డబ్బుతో ఎక్క
 డికో వెళ్ళిపోయి వారంపదిరోజులతర్వాత
 తిరిగివచ్చేవాడు. “నాయనా! అధీర్ నన్నెం

దుకిలా బాధిస్తావని అడిగితేమాట్లాడేవాడు
 కాదు. ఈవిధంగా మూడేళ్ళు గడిచాయి.
 వాచానందంగా వుంటేచాలనీ, వాడు బాగు
 పడ్డాడన్న ఆశతోజీవిస్తూ ఇదంతావాడిదే
 కదాఅని, నా సర్వస్వాన్నిఅమ్మి వాడెంత
 అడిగితే అంత-ఎపుడడిగితే అపుడు ఇచ్చే
 వాణి. ఇలాజరుగుతూంటే. బాబూ! మీకు
 వేరే చెప్పక్కరలేదు కదా! ఆ స్త్రీఅంతా
 కరిగిఅప్పులు పెరిగిపోయాయి. అప్పుల
 వాళ్ళు ఇలువేలాంవేశారు. అప్పులుపోగా
 రెండువేలరూపాయలా మాత్రంమిగిలింది.
 ఆ ఊళ్ళోనేచిన్నయిల్లు అద్దెకుపుచ్చుకుని
 నా అధీర్ కోసం ఎదురుచూస్తూండేవాణ్ణి.
 ఎప్పుడూలాగే హఠాత్తుగావచ్చి డబ్బిమ్మని
 అడిగేడు. “నాయనా! అధీర్! నీకీపాటికి
 అంతా తెలిసేవుంటుంది. నా దగ్గర యిక
 డబ్బులేదు. నీవింకఎక్కడికి వెళ్ళడానికి
 వీలేదని” ఖచ్చితంగా చెప్పేను. ఏమను
 కున్నాడో ఏమో రెండురోజులు ఇంటి

వి జ య ధ్వ జ

పురుషుల నరములకు పటుత్వమును కల్గించి అన్ని విధములైన
 దాంపత్య లోపములను నివారించి నూతన యవ్వనమును
 పెంపొందించును.

బాలాజీ షేటెట్ అండ్ డ్రగ్స్,

Estd 1970

వి జ యా టా కీ సు వ ద్ధ - వి జ య వా ద - 2

పట్టనేవున్నాడు. ఓనాటి రాత్రి ఆ రెండు వేలతో మాయమయ్యాడు. పోతూ ఓచీటి వ్రాసిపెట్టిపోయేడు. అందులో ఎక్కడికో దూరప్రాంతాలకు పోతున్నాను. మరిక తిరిగివస్తానన్న ఆశ ఏమాత్రం పెట్టుకో వద్దు. నన్ను వెదికించటానికి ఎటువంటి ప్రయత్నాలు చెయ్యవద్దు.

ఇది బాబు ! నా జీవితచరిత్ర. అప్పటి నుండి నా అధీర్ కనిపించకపోతాడా అన్న ఆశతో ఇలా ఊరూరా తిరుగుతూ జీవిస్తున్నాను. ఈ జీవుడు వాడిచేతుల మీదుగా పోవాలి-అప్పుడే నా ఆత్మకు శాంతి."

అయితే "బనబాసీ! అధీర్ అలా అయిపోవడానికికారణమేమిటి" అడిగాను.

ఇట్లు,

అధీర్

"ఎం చెప్పను సార్! ఈ ప్రపంచంలో మానవుడు తోటి మానవుడికిచేసే

అంత ఆరోగ్యవంతమైన కేశములు వీరకూ సాధ్యమే:

కేశవృద్ధికి కేశవర్ధిని మంచిటానిక్. తలమీద వెంట వెంటనే బాగా మరిచినపుడు, వెంట్రుకలకు పుష్టి నిస్తుంది. వాటిని ఆరోగ్యవంతంగా వుంచి, జీవకళ ఉట్టిపడేలాచేస్తుంది. పుష్కలమైన, ఆరోగ్య కరమైన కేశ సంపదకు గత ముప్పుయిప్పట్లుగా పురుషులు, స్త్రీలు కేశవర్ధినిపై ఆధారపడివుంటున్నారు. నేడే ఒక సీసా తీసుకోండి. బయింబం మొత్తానికి విరిగి వుంచదగినది.

కేశవర్ధిని
రెడిమిక్స్
జింకూ

కేశవర్ధిని ప్రొడక్ట్స్, మద్రాసు-14.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు : ప్రగతి ఏజెన్సీస్, పులిపాటివారి వీధి, విజయవాడ-1

అపకారం ఏ అడవి మృగంవల గాని విషసర్పాలవల గాని జరుగదు. నేను పచ్చగా వుండడం, నా బాబు అలా ఆ వూళ్లో నలుగురినోట్లో నాలుకగా వుండటం సహించలేని నా విరోధి విషప్రయోగం చేశాడు. దానివల్ల వాడు అలాచావక అబ్రతకక పిచ్చివాడయి తోటి మానవ సమాజానికి దూరమయ్యాడు."

బనబాసి చెప్పిన ఈ గాధవిని బరు వెక్కిన హృదయంతో అక్కడనుండి కదిలేను. బనబాసి కూడ మరో వెపుకు పోయాడు తనపని చూసుకోడానికై. కట్ ఆఫ్ బ్రెండ్ లో నిలుచున్నానన్న మాటే గాని నా మనస్సులో కకరకాల ఆలోచనలు ముసరటం ప్రారంభించేయి. కొందరి జీవితాలు ఇలా చాల విచిత్రంగా వుంటాయి యెండమావులాగ. ఈ విశాల విశ్వంలో ఈలాంటి వ్యధాపూరిత గాధలెన్ని వున్నాయో?? అయితే బనబాసి కోరిక తీరుతుందా? లేదా?? ఇంతలో నా ఆలోచనలకీ అంతరాయం కలిస్తూ నా ప్రక్కనుంచి ఓ డంపర్ బయ్యమంటూ దయ్యంలా దూసుకుపోయింది. నా ఆలోచనలకి కళ్ళెం బిగించి కార్యాన్ముఖుడిని కాబోతున్నంతలో దూరాన్న కోలాహలం మనుషుల అరుపులూ వినిపిస్తే గబగబా అటు వెళ్ళాను. దూరాన ఒక గుంపు ఏమిటో చూసున్నారు. మధ్యన డంపర్. "డ్రయివరి సోలాకి మారో" అని అరుపులు, అంతా భయంగా అటు-ఇటు పరిగిడుతున్నారు. ఆతృతతో గుంపుని చీల్చు

కుని మధ్యకి వెళ్ళి చూశాను. నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేకపోయాను. అతి దారుణమైన దృశ్యం కొద్ది క్షణాల క్రితం నాతో తన దీన జీవితగాధను చెప్పిన బనబాసి రకం మడుగులో విగతజీనుడై పడి వున్నాడు. అతని ప్రక్క తప్పలా పెరిగిన గడం, తల, చిరిగిమాసిపోయిన బట్టలూ చూడ్డానికి పిచ్చి వానిలా కన్పిస్తున్న మనమానవారం రకపుమడుగులో పడి వుంది. ముఖం పోల్చుకోలేనంతగా చితికిపోయింది. డంపర్ బ్రేకులు పట్టకపోవడం, అది బనబాసీమీదకు దూసుకుపోవడం చూసి, యెక్కడనుండో ఈ వ్యక్తి సుడిగాలిలా దూసుకువచ్చి, బనబాసీని ఆ ఘోరప్రమాదంనుండి రక్షించబోయి తానుకూడా ఆ డంపర్ క్రింద పడి దారుణంగా ఘోరమరణం పొందేడు. ఆ అనాగ్య జీవితానం నా హృదయం బాధతో మూలిగింది. బనబాసి డంపర్ కి సిగ్నల్ ఇస్తున్నాడట. పంచి స్పీడులో వస్తున్న డంపర్ బ్రేకులు పట్టకపోవడం వల్ల డ్రయివరు వశంతప్పి, వృద్ధుడయిన బనబాసి తప్పించుకునే లోపల, బనబాసిని ఆ ప్రమాదా నుండి తప్పించబోయి, ఆ అగంతకుడుకూడా ఈ ఘోరప్రమాదానికి గురై ప్రాణాలను కోల్పోయారు. వారి ఆత్మకుశాంతిని ప్రసాదించమని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ-రెండునిమిషాలు మౌనం వహించి అటునుండి బయటకు వచ్చేశాను ఇక ఆ దారుణదృశ్యం చూడలేక.